

KRISTENT Perspektiv

11. ÅRG. NR. 3, 2008

Gud, der udvælger

Vi har store problemer med læren om udvælgelse, forudbestemmelse og kaldelse. Hvorfor udvælger Gud Jens, men ikke Søren? Har Gud virkelig al magt, og hvad betyder det for vore valg og vores frelse?

Side 5

Et liv uden mening

I serien "Den kristne og terapi" behandler vi emnet meningsløshed - centralt for forståelsen af eksistentiel psykoterapi.

Side 8

OGSÅ I BLADET...

Vi anmelder flere film og bøger i dette nummer. Bl.a. John Pipers bog "Spild ikke livet" og filmene The Visitor og Ind i Vildmarken.

Side 10

Elias' spiritualitet

Elias' og Baal-profeterens åndelige kamp på Karmels bjerg afslører to tilgange til spiritualitet.

Side 17

Det femte Bud

I serien om De ti Bud er vi nået til det femte: "Ær din far og din mor".

Side 2

Salme og Narnia

Vi fortsætter med Narnia-bogen "Det Sidste Slag" og ser på salmen "Du, Herre Krist", der er en inderlig bekendelse af Jesus.

Side 13 og 15

Femte Bud

Ær din far og din mor

“Vi har en antiautoritær og demokratisk familie. Forældrene bliver ven med barnet og opfatter sig som en del af barnets netværk på linie med venner”.

Det er historikeren Henrik Jensen, der i sin bog “Det Faderløse Samfund”, bringer dette citat fra en psykolog.

Han taler i sin bog om det store “fadermord” i det 20. århundrede. Om at der ikke længere er respekt for autoriteterne som tidligere, for forældre, politibetjenten og politikerne. Om at ingen længere

Af Carsten Thomsen

kan se sig selv i rollen som autoritativ “fader”.

Hvor man tidligere havde en overvægt af tyranniske fædre og unødvendigt autoritative lærere, så har pendulet nok bevæget sig over i den anden side i dag. At finde den rette balance kræver noget både af den, der skal vise ære, og den, der står i en position med autoritet.

Det femte bud taler om vort forhold

til alle dem, der står over os eller under os - med udgangspunkt i forholdet mellem forældre og børn, der er grundlæggende for alle andre autoritetforhold. Det taler om indordningen af samfundslivet generelt.

Afgørende for dette bud er, at både den, der udøver autoritet og den, der må vise ære og respekt, er fælles om at stå under Gud. Den, der udøver myndighed må anerkende, at han eller hun har fået dette ansvar af Gud og er ansvarlig over for ham i den måde, autoriteten udøves på. Og den, der er under myndighed, adlyder i sidste ende Gud og ikke kun den myndighed, som man står under.

Det er også tanken bag Paulus’ formaning i Efeserbrevet 6:5-9:

“Slaver, adlyd jeres jordiske herrer, som var det Kristus, med frygt og bæven og af et oprigtigt hjerte, ikke som øjentjenere, der vil stå sig godt med mennesker, men som Kristi tjenere, der af hjertet gør Guds vilje. Gør jeres arbejde med god vilje som et arbejde for Herren og ikke for mennesker. I ved jo, at enhver skal få gengældt af Herren, hvad han gør af godt, hvad enten han er slave eller fri. Og I, som er herrer, optræd på samme måde over for dem; lad være med at true. I ved jo, at de og I har den samme Herre i himlene, og han gør ikke forskel på nogen”.

Det er klart, at en sådan grundholdning ikke kan være til stede i et samfund, hvor Gud ikke længere bliver troet, bekendt og adlydt af befolkningen generelt.

Den rette ære

Misbrug af autoritet er ligeså alvorlig, som manglen på respekt over for myndighederne. Forældre, der mishandler deres børn, risikerer at få frataget retten til at være forsørgere, kirkeledere i moralsk uføre kan blive ekskluderet og indbyggere vil måske gøre oprør mod et undertrykkende diktatur.

Ære og respekt må dog ikke ske på bekostning af vores lydighed mod Gud. Dette har store omkostninger for kristne i andre kulturer, hvor familien er en langt stærkere base end i vesten. Her risikerer en person i en muslimsk eller hinduistisk kultur at skulle sige farvel til alt - arbejde, familie og venner, hvis vedkommende siger ja til Jesus.

Men vi har måske en tendens til at droppe respekten for hurtigt. Når chefen bliver lidt urimelig, eller forældrene igen turer frem med den samme kæphest. Dette bud lyder ind over hele vores hverdag. I vort forhold til familien, skattemyndigheder, fodbolddommeren og buschaufføren. Et kristent sindelag påbyder os at opføre os ordentligt og opmuntre, vise respekt og høflighed overfor dem i kraft af deres embede og myndighed.

Det er langt fra Henrik Jensens beskrivelse af "rettighedskulturen, hvor den enkelte ser sig relateret til omverdenen gennem en optik af rettigheder". Han skriver rammende:

- Det handler ikke længere om, hvad jeg skylder omgivelserne, men hvad omgivelserne skylder mig. Her er jeg i stadig konkurrence med de øvrige rettighedsbærere. Derfor har jeg brug for en masse hjælp til at finde mig selv. Realisere mig selv og styrke mit vaklende selvværd. Jeg bliver storforbruger af terapier og terapeuter, for at komme i kontakt med selvet. I det terapeutiske samfund er dets institutioner ikke længere der for at disciplinere eller regulere individet, men for at forløse det. Dermed bliver terapeuterne i den bredeste af alle definitioner: "eksperterne" - en af tidens sideautoriteter.

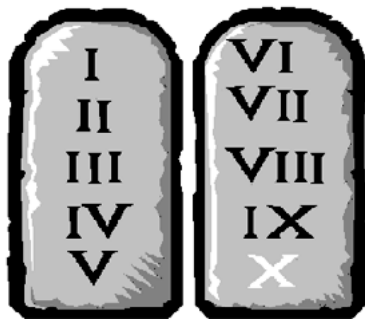
Ingen skal regulere mig, thank-you-very-much. Det skal jeg nok selv finde ud af.

Budet starter i hjemmet

Det femte bud starter selvfølgelig i hjemmet. Da det blev læst op af Moses, var familien og hjemmet en langt stærkere kerne i samfundet, end det er i dag - og familierne langt større - på godt og ondt.

Men forældrenes grundlæggende opgaver har altid været de samme - at opdrage, undervise og oplære barnet i troen med alt hvad det inkluderer af guds frygt, åndelig visdom og kristne værdier.

Det er i familiens centrum, at troen

Det femte bud taler om vort forhold til alle dem, der står over os eller under os

hjælpes på vej, bevares, videregives. Trofaste, gudfrygtige forældre, der først og fremmest ved eksemplets magt lever det, de prædiker for barnet - det er grundlaget for fremtidens kirke.

At være forældre er en skaberordning, en kulturopgave, et højt gudskald. En gave, et kæmpe ansvar og en stor udfordring. Men selvironisk taler vi om "trofæbørn" og "butlerforældre" og "curlinggenerationen" fordi vi erkender, at forælderrollen har skiftet karakter.

I dag har vi uddelegeret opgaven mere og mere til "de professionelle". Pædagogik er bedre til at opfange faresignaler, TeenStreet-underviseren kan tale til den unge på en måde, som forældre slet ikke formår, i børnekirken ved de mere om Bibelen osv. og osv.

Alt sammen på en måde rigtigt, men det er og bliver forældrenes ansvar, at børnene bliver oplært i den kristne tro - uden at dette dog er nogen garanti for, at de følger forældrenes tro.

Den ældre i menigheden

I menigheden er det vigtigt, at den unge og den ældre finder sin plads i fællesskabet - i respekt for hinanden.

"Du må ikke tale hårdt til en gammel mand, ham skal du formane som en far, unge mænd som brødre, gamle kvinder som mødre og unge piger som søstre, i al ærbarhed." 1. Tim. 5:1. "Rejs dig for de

grå hår, vis ærbødighed mod de gamle. Du skal frygte din Gud. Jeg er Herren!" 3. Mos. 19:32.

Det er gode ord til unge kirkeledere, som advares mod ikke bare at tromle den ældre ned, men lytte i ærbødighed og respekt. Det er vigtigt, at hver ny generation får "kirkefædrenes" teologiske indsigt og erfaring med som bagage.

En menighed må aldrig blive historieløs, men altid huske på dem, den følger efter. At lytte til fortidens erfaringer, dens fejltagelser og succeser er vigtigt for hver ny generation af kirkeledere.

Jo, det er de unge, som har initiativet og kræfterne, de nye ideer, som er omstillingsparate og følger med tiden - men det betyder ikke bare, at de gamle nemt kan skubbes ud, fordi de i de unge øjne lever håbløst bundet af fortiden.

Omvendt må de ældre respektere, at alting ikke skal blive ved med at være, som det altid har været. Den ældre må respektere forandringer, nye initiativer.

"Lad ingen ringeagte dig, fordi du er ung" lyder det fra Paulus til Timotheus.

En menighed trives, når ældre og unge udviser gensidig respekt. Unge har brug for åndelige fædre og mødre - for forbilleder i troen, som de kan se op til og efterligne og udfordres af. Det er kedeligt, hvis unge kun orienterer sig til siderne, til andre unge, og aldrig får åndelige mentorer.

Den ældre i samfundet

At vise respekt, ære og værdsætte de ældre gælder igennem hele livet. Ikke kun over for ens forældre, når de bliver gamle, men i det hele taget ældre, vi kommer i kontakt med.

"Omsorgen for de gamle har altid været den kristne etiks sande kendetegn", skriver Aksel-Valen Sendstad. Eller med Paulus' alvorlige formaning: "Den, som ikke sørger for sine egne, og særlig for sin egen husstand, har fornægtet troen og er værre end en vantro" (1. Tim. 5:8).

Denne ældreomsorg har vi nu i høj grad overladt til det offentlige, og vi betragter det mere som en samfundsopgave.

- Det er for så vidt udmærket. Men det er ikke lige meget, hvordan det sker. Ældreomsorg må aldrig blive til "fati-tighjælp". At give de ældre en alderdom i værdige og trygge rammer er en forpligtelse, som Gud har lagt ind over os,

skriver Flemming Stidsen i bogen "Vær Fuldkommen".

Vi taler om det "grå guld", men jeg tror ikke, at det er de fleste ældres erfaring, når det kommer til stykket. Eller som Henrik Jensen siger det med vanlig ironi og sarkasme:

- At det teknologisk afstødte individ er en vederstyggelighed for det tilpassede (kompetente, fleksible osv.) individ, manifesterer sig i den distance, den unge instinktivt føler til den gamle. Hvor man i det gamle samfund med lidt held kunne leve længe nok til at blive gammel og vis, bliver man i vores samfund bare gammel og dum. I et hyperteknologisk samfund bliver folk måske nok ældre, men i social forstand dør de fra et sted midt i livet. At være teknologisk afstødt er en følelig invalidering.

Budets velsignelse

Et af tegnene på de sidste frafaldstider er, at børn bliver "ulydige mod deres forældre" - og man kan grue for den fremtid, hvor respekten og æren for forældre og de ældre generelt helt forsvinder.

Omvendt følger der en velsignelse med budet om at ære forældrene, som også Paulus minder om - "for at det må gå dig godt, og du må få et langt liv på jorden." Man kommer under Guds velsignelse ved at følge fædrenes gode vise belæring (Ordsp. 4:1-13):

Lyt, sønner, til en fars formaning,
lyt for at få indsigt,
for jeg giver jer en god lærdom,
svigt ikke min belæring!
For jeg var min fars søn,
og min mors allerkæreste;
han gav mig denne belæring:
Dit hjerte skal holde fast ved mine ord,
hold mine bud, så skal du leve.
Køb visdom, køb indsigt,
glem den ikke, og vig ikke fra min munds ord...
jeg belærer dig om visdommens vej,
jeg fører dig ad retskaffenheds spor.
Når du går, bliver dine skridt ikke hæmmet,
når du løber, snubler du ikke.
Hold fast ved belæringen, slip den ikke,
tag vare på den, for den er livet for dig.

Perspektiv Gennem Bibelen *Seminar*

Lørdag d. 17. januar 2009 i Rødovre,

Lørdag d. 24. januar 2009 i Odense.

Igen er det os en stor glæde at indbyde til bibelskoleseminar. Seminarerne afholdes i Højnæskirken, Højnæsvej 60, Rødovre, og i LM's missionshus, Vesterbro 9 B, Odense C.

Temaet for dette seminar er *Guds retfærdighed*.

Program:

Vi mødes til kaffe 9.30.

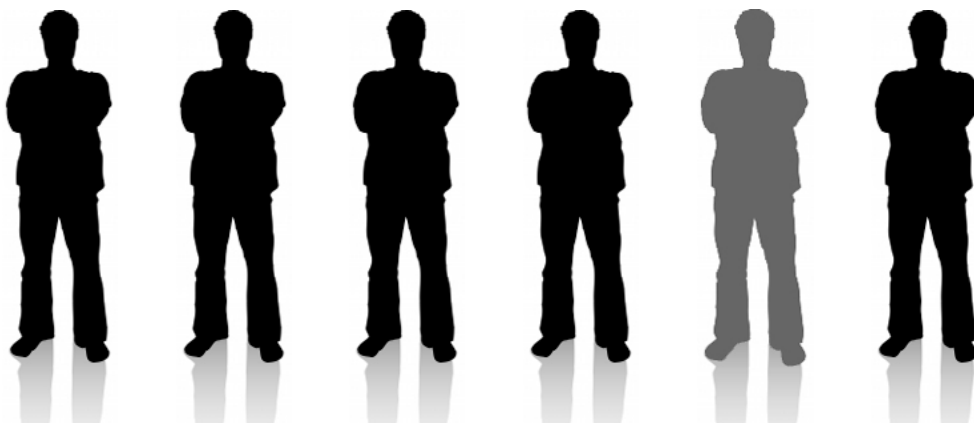
10.00-10.25:	Velkomst og introduktion ved Sven Straarup, dagens leder og koordinator.
10.25-11.25:	En frelseshistorisk og bibelteologisk introduktion til temaet ved Louis Nielsen.
11.25 -11.45:	Kaffepause
11.45-12.15:	Spørgsmål til introduktionen.
12.30-13.15:	Frokost.
13.15-14.00	Retfærdighed og det gudfrygtige liv ved Peter Kjærsgaard
14.00-14.30	Spørgsmål til Peters indlæg.
14.30-14.45	Kaffepause.
14.45-15.45	Samtalegrupper, hvor vi samtaler om:
Oplevelsen af Guds retfærdighed i personligt hverdagsliv; den manglende retfærdighed? Er Guds retfærdighed sammenfaldende med Guds uindskrænkede magt? Retfærdighed og den kommende verden.
15.45-16.10	Afrundende plenum.
16.10-16.30	Afslutning ved Sven Straarup.

Deltagelse i seminaret er en del af medlemskabet af Perspektiv Bibelskole. Alle andre er hjerteligt velkomne; Pris 125 kr pr. person. Tilmelding sker pr.mail eller telefon til Henning Lütje; mail: lytje@galnet.dk, telefon 74415540 senest torsdag den 15.januar (København) og torsdag den 22. (Odense).

Vær hjerteligt velkomne allesammen.
PERSPEKTIV BIBELSKOLE

Gud, der udvælger

Udvælgelse, forudbestemmelse og kaldelse
En lære vi snubler over snarere end glæder os over

Af Louis Nielsen

I trosbekendelsen bekender vi som det første af det, vi tror på, at “vi tror på Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber”.

Men vi har problemer med ordet almægtig. For hvad er almagt, og hvad betyder det? Det betyder klart noget mere og noget dybere end at kunne alt og gøre alt, hvad man vil.

Det betyder også at være ubundet, ikke at stå til regnskab overfor nogen anden end en selv, ikke være afhængig af nogen og at være uforanderlig, evig og uforkrænkelig.

I vores fantasi leger vi med tanken om almagt, men ender alligevel altid med dilemmaer, vi ikke kan redde os ud af. Tanken om, at nogen dødelig skabning skulle være almægtig, er heller ikke nogen behagelig tanke.

I samme øjeblik et menneske har fået den tanke om sig selv, at han er almægtig, da ve hans folk! ve alle i hans omgivelser! ve verden! “Store mænd”, har Lord Acton sagt, “er næsten altid onde mænd”. “Al magt korrupperer” og “total magt korrupperer totalt”, konstaterer han.

Egyptens faraoner, assyrerkongen San-

kerib eller babylonerkongen Nebukadnesar blev tilskrevet guddommelighed af deres folk, og de opfattede sig som almægtige. Men i mødet med Israels Gud og stillet over for ham afsløredes det, at de var lige så dødelige og skrøbelige som alle andre mennesker. Læs Esajas 14; 37:21-29; Ezekiel 26-29; Daniel 4; 5:18 ff og grund over ordene i Es 40:21-24:

Ved I det ikke? Hører I det ikke?
Er det ikke fortalt jer fra begyndelsen?
Har I ikke indset det
fra jordens grundlæggelse?
Det er ham, der troner over jordens flade,
men alle dens beboere er
som græshopper;
han spænder himlen ud som et slør,
breder den ud som et telt at bo i.
Fyrster gør han til intet,
jordens dommere til tomhed.
Knap er de plantet, knap er de sået,
knap har stiklingen slået rod i jorden,
før han puster til dem, så de visner,
og stormen river dem bort som strå.

Kun den kærlige Far

I det postmoderne vestlige demokrati er det ikke god tone at tro på, at der findes en definitiv sandhed, et evigt gudsherredømme, en magt, som vi skylder liv

og alle ting og som suverænt råder over både vor individuelle fremtid og alt det skabtes fremtid.

Kirken har været alt for villig til at give køb på sin egen sandhed for at komme tidens mennesker i møde. Måden at møde mennesket på har længe været dikteret mere af terapi end af teologi forstået som den sande lære om Gud. For meget har der været talt om Gud som en kærlig far på bekostning af alle de andre sandheder om Gud, som Bibelen møder os med.

Vi har svært ved at forlige os med en Gud, som siger : “Der er ingen anden Gud end mig, en retfærdig Gud, en Gud der frelser, der er ingen anden end mig” (Es 45:21), en Gud, som gang på gang siger JEG ER HERREN, og som forlanger vor udelte hengivenhed og lydighed (2 Mos 20:3; 5 Mos 6:4-5).

Det er altid farligt at lægge til eller trække fra det, som Gud har sagt om sig selv (Åb 22:19), men det er der desværre mange, som gør og som uden at blinke udtaler sig om, hvordan en Gud, som de skal kunne tro på, skal være.

At en Gud, som har al magt, som kalder sig JEG ER, som “gør alt, hvad han vil i himlen og på jorden, i havene og de store dyb” (Sl 135:6), også skaber,

former og danner som han vil, døder og gør levende som han vil og udvælger og kalder som han vil, kan vel ikke undre os, selv om måden, han gør det på og visdommen han gør det med, altid vil slå os med forundring, som det slog Paulus med forundring:

“O dyb af Guds rigdom og visdom og kundskab! Hvor uransagelige er hans domme, og hvor usporlige hans veje! For ‘hvem kender Herrens tanker, eller hvem blev hans rådgiver? Hvem har givet ham noget først, så han må gøre gengæld? Thi fra ham og ved ham og til ham er alle ting. Ham være ære til evig tid! Amen’ (Rom 11:33-36).

Almagt og nåde

Det forunderlige er, at Paulus og hele Bibelen forener Guds suverænitæt og absolutte magt og herredømme med hans nåde, barmhjertighed, trofasthed og godhed, at samtidig med, at Gud er absolut almægtig, er han “god og gør godt, og hans miskundhed varer til evig tid”.

Guds udvælgelse af mennesker og folk må ses ikke blot som en udfoldelse af hans magt, men også som en udfoldelse af hans nåde. Han fra hvem alle gode og trofaste gaver kommer ned, er den samme, der “ved sin vilje fødte os ved sandhedens ord til at være en førstegrøde af hans skabninger” (Jakob 1:17-18). “Evig bygges din godhed”, siger Etan, “i himlen grundfæster du din trofasthed” (Sl 89:3). “Nåden hun er af kongeblood” synger Grundtvig (Den danske Salmebog gamle udgave 595; ny udgave 695).

“Af nåden er I frelst ved tro; det skyldes ikke jer selv, Guds er gaven” (Ef 2:7; 1948 oversættelsen) siger Paulus, og de fleste kristne har ikke svært ved at erkende det, ikke mindst når det sættes sammen med det følgende vers: “Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af”.

Men ordene går dybere endnu og må forbindes med ordene i Ef 1:4 ff: “For før verden blev grundlagt, har Gud i ham (i Kristus) udvalgt os til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed. I sin gode vilje forudbestemte han os til barnekår hos sig ved Jesus Kristus til lov og pris for hans nådes herlighed, som han har skænket os i sin elskede søn”.

Både den personlige og menighedens frelse hviler på Guds suveræne vilje og

Frelesesvished er vigtig, men den er en Guds gave og ikke noget, vi tager af os selv.

valg og ikke på noget i os. “Ingen”, siger Jesus, “kan komme til mig, hvis ikke Faderen, som har sendt mig, drager ham, og jeg skal oprejse ham på den yderste dag” (Joh 6:44). Lidt før havde Jesus sagt: “Alt, hvad Faderen giver mig, skal komme til mig, og den, der kommer til mig, vil jeg aldrig vise bort; for jeg er kommet ned fra himlen, ikke for at gøre min egen vilje, men hans vilje, som har sendt mig” (Joh 6:37-38).

Gud udvælger, forudbestemmer og kalder: “Vi ved”, siger Paulus, “at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud, og som efter hans beslutning er kaldet. For dem, han forud har kendt, har han også forud bestemt til at formes efter sin søns billede, så at han er den førstefødte blandt mange brødre. Og dem, han forud har bestemt, har han også kaldet, og dem, han har kaldet, har han også gjort retfærdige, og dem, han har gjort retfærdige, har han også herliggjort” (Rom 8:28-30).

Almagt og Guds svaghed

Guds frelse i enhver af dens aspekter er her: Dens afsæt i Guds evige vilje over udfoldelsen gennem Kristi komme til verden og hans forløsende død på korset til kaldelsens øjeblik, hvor hver enkelt af Guds udvalgte hører Guds kald, tror på evangeliet og tager imod Guds nåde i Kristus til den herlighedens forunderlige dag, hvor alle Guds sønner står ligedannede i Kristi billede for hans ansigt:

“Strålende i Kristi lighed, prisende hans nåde der, skulle vi hos Herren samlet, aldrig, aldrig skilles mer.” (Evangelisk Sang nr 359).

Udvælgelse, forudbestemmelse, kaldelse er alle ord, som stærkt påmindes os om, at “Frelsen kommer fra Gud, som sidder på tronen og fra Lammet” (Åb 7:10). Læg mærke til, at ordene, som hidrører fra den store utællelige skare af alle folkeslag og stammer, folk og tungemål, også fremhæver Guds herredømme og magt – “vor Gud, som sidder på tronen”. (Åb. 12:10 og 19:1).

Frelse er at kalde på den opstandne Jesus’ navn og bekende ham som Herre, han som er rig nok for alle, som påkalder ham” (Rom 10:6-13). Frelse knyttes også i Ef 1 og 2 nøje til ham og sammen med ham, som er oprejst fra de døde og af Gud sat ved hans højre hånd i himlen “højt over al myndighed, magt, kraft, herskermagt og hvert navn, som nævnes kan, ikke blot i denne tidsalder, men også i den kommende. Alt har han lagt under hans fødder, og han har givet ham som hoved over alle ting til kirken, som er hans legeme, fylden af ham, der skaber hele sin fylde af alle” (Ef 1:20-23).

Med rette er det blevet fremhævet, at evangeliet er “ordet om korset”, at kristen teologi frem for alt er “korsteologi”, og med rette er vi påpasselige med, at ikke for meget “herlighedsteologi” (forstået i bred almindelighed; ikke specifikt som fremskridtsteologi, trosbevægelse, KBC og Livets Ord) skulle trænge ind iblandt os.

Men ofte reagerer vi på Bibelens magtsprog med afstandtagen. Vores dårlige oplevelser af magt, afstandtagen fra myndighed og tendens til altid at se os selv i en offerrolle og terapikulturens udbredelse gør, at vi hellere taler om en afmægtig Gud end en almægtig Gud.

Korsets budskab udlægges også mere og mere som Guds identificeren sig med den hjælpeløse, frem for som soning for vore synder, og generelt føler vi, at vi trænger mere til trøst end til frelse fra synd, død og fortabelse. Der byttes virkelig om på indhold og begreber i disse år også på evangeliets indhold og begrebsverden.

Selvfølgelig er det sandt, at Kristi kors viser os Gud, i hvad vi må kalde hans svaghed. Men vi overser nemt, at Paulus også siger, at Gud i sin dårskab er “visere end mennesker og i sin svaghed stærkere end mennesker” (1 Kor 1:18-25).

Kristus blev “korsfæstet i magtesløshed, men han lever ved Guds magt”

(2 Kor 13:4). Han døde, og han døde i navnløs pine, mørke og gudsforladthed, men han råbte også DET ER FULD-BRAGT, og da han befalede sin ånd i Faderens hænder, "flængedes forhænget i templet i to dele, fra øverst til ned-erst. Og jorden skælvede, og klipperne revnede, og gravene sprang op, og mange af de hensovede helliges legemer stod op" (Matt 27:50-54). Jesus er, siger Paulus "stadfæstet som Guds søn med magt og væld, da han opstod fra de døde" (Rom 1:4).

Det Nye Testaments vidnesbyrd om Jesus er tydeligt: Han forlod herlighedens trone, gav afkald, tog en tjeners skikkelse på, blev menneske, ydmygede sig selv og blev lydig indtil døden, døden på et kors, men han er også højt ophøjet og har af Gud fået navnet over alle navne, og i det navn og for det navn skal alle knæ overalt i det skabte univers bøje sig og alle tunger bekende til Gud Faders ære: JESUS KRISTUS ER HERRE (Fil 2:6-11).

Alt, hvad Det Gamle Testamente fortæller os om Gud som almægtig, gælder uafkortet om Jesus Kristus, Herren, Menneskesønnen, hvem Faderen har givet magt til at give liv og til at holde dom (Joh 5:24-30).

Vi forstår ikke det med Guds almagt, og måske føler vi os reduceret til brikker ved den determinisme, vi fornemmer, der gemmer sig i det. Hvad bliver der af vores vilje og ansvar? Er vort valg aldeles ligegyldigt? Tvinges vi til at spille med på Guds plan, er vores hengivenhed for ham uden betydning? Har vi slet intet at skulle have sagt?

Måske opstår vores problemer, fordi vi stiller noget op overfor hinanden, som er de modsætninger frem for komplementære? Gud har skabt os i sit billede, frelst os og gjort os til sin særlige ejendom og skat blandt alle andre folk og alle mennesker. Det er, hvad udvælgelse, forudbestemmelse og kaldelse er om. Det er sådan nådens frihed og herredømme manifesterer sig.

Når evangeliet drager os til Jesus Kristus, så er det Gud, som kalder på os. Når vi responderer på det, tager imod, tror på det, overgiver os til det, sker det ved Guds virke. Men det er os, dig og mig, som tager imod og bekender Jesus som Herre. Vi gøres "lydige af hjertet imod den lære, vi indføres i" (Rom 6:17).

Vores "ja" til Gud er virkelig vores ja,

Skal vi komme til livet må vi være i ham og blive i ham

ligesom vores "nej" til ham bestemt vil være det. Men medens vores "nej" ofte er en refleks (jvf. Rom 1:18 ff.) indgroet i vor natur som syndere, er vores "ja" fremkaldt af ham, for "det er Gud, der virker i os både at ville og at virke for hans gode vilje" (Fil 2:13).

Vor fortabthed er virkelig fortabthed, fordi vi end ikke evner at række ud mod Gud uden, at han først rækker ud mod os. Den alarmerende sandhed om os er jo, at "der er ingen forstandig, ingen der søger Gud, alle er vi kommet på afveje, alle er vi fordærvede, ingen gør godt, ikke en eneste" (Rom 3:11-12).

Udvælgelse, forudbestemmelse og kaldelse er dermed ikke perifere sandheder, som kun en spekulativ teologisk elite skal beskæftige sig med, og som den aldrig vil kunne enes om. Det vedrører os alle, en virkelighed som, hvis den ikke var til, efterlod os alle i fortabelsens mørke, "uden håb og uden Gud". Det er glædelige sandheder, som bør efterlade os ydmyget, men også undrende over, at Guds nåde er så stor, at den også er nået til mig, ja mig.

Stadig mysterium

Men når alle disse ting er sagt, efterlader det os stadig med et mysterium: Hvorfor Hans og ikke Søren? Er der nogen, som på forhånd er udelukket fra frelsen? Vi vil aldrig kunne give noget tilfredsstillende svar på det spørgsmål. "Er der nogen uret hos Gud?", spørger Paulus og afviser med det samme spørgsmålet med et "Aldeles ikke!" (Rom 9:14).

Guds veje er for os usporlige og hans domme uransagelige (Rom 11:33 f). Jesus besvarer heller ikke spørgsmålet "Er det kun få, som bliver frelst?" (Luk

13:23). Indbydelsen til at komme til Guds riges bryllupsmåltid udgår til alle. Sædmanden sår sit korn vidt og bredt også der, hvor det ikke lader sig så. Jesus er sonofferet for hele verdens synd.

Gud elsker verden så højt, at han giver sin søn den enbårne, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. Evangeliet sendes ud i verden og forkyndes vidt og bredt for alle, men ikke alle adlyder og tager imod. Bibelen slutter med en fremrakt hånd, med en appel til alle om at komme: "Den, der tørster, skal komme, og den, der vil, skal få livets vand for intet" (Åb 22:17).

Gud har kaldet kirken ind i forligelsens tjeneste med forligelsens budskab til alle. Derfor appellerer vi også til alle på Kristi vegne: "Lad jer forlige med Gud! Ham, der ikke kendte til synd, har han gjort til synd for os, for at vi kan blive Guds retfærdighed i ham" (2 Kor 5:18-21).

Om nogle ting gælder, at "de skjulte ting hører Herren vor Gud til; de åbenbare hører for evigt os og vore børn til" (5 Mos 29:28). Flere af vore spørgsmål må vi sende tilbage til Gud og sige: "Gud Herre, det ved kun du!" (Ez 37:3).

Ikke retskrav men nåde

Gud har åbenbaret os, at alle dem, som tror, har han velsignet og udvalgt i Kristus fra før verdens skabelse, dem har han også forudbestemt til herlighed og ligedannelse med Kristus, og dem har han også kaldet ved evangeliets nåde. Men han har også sendt os med fredens og forligelsens evangelium til en fortabt verden.

Nogen vil høre og tage imod. Andre vil afvise og sige nej. Og i begge tilfælde er Gud på en eller anden måde i det. På det dybeste plan er det en gåde for os, men sådan er frelsen.

Den er jo ikke en selvfølge, ikke en menneskeret, ikke et retskrav. Men en nådesbeslutning og en nådeshandling fra først til sidst. Anderledes kan det ikke være. For hvis nåden på en eller anden måde er relateret til os og udgår fra os, er den ikke længere nåde. Nåden sender altid al ære og al pris tilbage til Gud.

Meningsløshed

Den kristne og terapi 5: Eksistentiel psykoterapi 2

Den eksistentielle psykoterapi bekæftiger sig med fire elementer: Døden, friheden, isolationen og meningsløsheden. Sidst skrev vi om døden. Denne gang handler det om menneskets grundlæggende behov for at finde en mening med tilværelsen.

Vi stiller alle af og til spørgsmål omkring livet. Hvad er meningen med mit liv? Hvorfor er vi til? Hvad skal vi leve efter? Er der overhovedet en mening, når alt alligevel ophører? Hvorfor er der så megen smerte i verden?

Vi har sikkert alle vores personlige "hvorfor" spørgsmål, og nogle gange synes vi, det hele virker meningsløst. Er det overhovedet værd at beskæftige sig med, har det nogen relevans og hvorfor kan vi selv som kristne føle os

Af Astrid i Hjøllum Christensen

mismodige?

Albert Camus, en fransk filosof, sagde engang, at det eneste vigtige filosofiske spørgsmål er, om man skal stræbe efter at leve videre, når først man fuldt ud har fattet den menneskelige tilværelses meningsløshed? Han udtalte: "Jeg har set mange mennesker dø, fordi de ikke fandt livet værd at leve."

En anden kendt version, sagde C.G Jung: "Den manglende mening i tilværelsen spiller en afgørende rolle i neurosernes ætiologi. En neurose skal i sidste instans forstås som den lidelse, der rammer en sjæl, som ikke har fundet sin mening..... omkring en tredjedel af mine patienter lider ikke af nogen klinisk definerbar neurose, men af formålsløsheden og ørkesløsheden ved deres liv."

Flere terapeuter tilslutter sig disse betragtninger. En anden terapeut Viktor

Frankl anslår, at 20 procent af de neuroser, han ser i sin praksis, udspringer af manglende mening i tilværelsen. Som Frankl ser det, er eksistentiel neurose lig med meningsløshedskrise. Selvom sådanne udsagn ikke er sikker dokumentation, tyder det på, at manglende mening i tilværelsen er et stort problem, som vi må forholde os til i dagligdagen hos os selv og vore medmennesker.

Behov for mening

Den eksistentielle psykoterapi hævder altså, at mennesket kræver mening i tilværelsen. At leve uden mening, mål, værdier eller idealer synes at fremkalde stor psykisk lidelse. Når det er allerværst, kan det føre til beslutningen om at gøre ende på livet.

Ligeledes hævder den, at mennesker der har set døden i øjnene, kan få mere ud af deres liv, leve mere fuldt og med større glæde, hvis de har en følelse af

mening. Vi har tilsyneladende brug for faste idealer og mål, som vi kan stræbe imod.

Den eksistentielle psykoterapi spørger ligeledes "Hvordan skal et væsen, som behøver mening, finde mening i et univers, som ikke har nogen mening? Den hævder desuden, at man må finde meningen i sig selv, det kan være ved at tjene andre, lade sig opsluge af kunst eller hvad der nu kan opfylde en.

Gud giver mening

Vi kan som kristne ikke være 100 procent enige i disse sidste udsagn, idet vi er skabt af Gud i Hans billede til at have fællesskab med Ham og til at herske over jorden (jvf 1.Mosebog kap 1 og 2). Der er mening i vores liv og med vores liv.

Det kan godt være, at vi bliver ramt af en følelse af meningsløshed, men dette betyder ikke, at der ikke er nogen mening. I Johannes 10:27 står der: "Mine får hører min røst, og jeg kender dem, og de følger mig, og jeg giver dem evigt liv, og de skal aldrig i evighed gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af min hånd".

Det min fader har givet mig, er større end alt andet, og ingen kan rive det ud af min faders hånd" og i Johannes 17:3 står der: "Og dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus." Vi er skabt til at leve i fællesskab med Gud og til ære for Ham, Han kender hver enkelt af os, Han kender til vore sorger og bekymringer og ved, når vi synker ned i følelsen af meningsløshed.

Derudover har han også lovet os at bære vore byrder med os. I Matthæus 11:28-30 står der: "Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile. Tag mit åg på jer, og lær af mig, for jeg er sagsmodig og ydmyg af hjertet, så skal I finde hvile for jeres sjæle. For mit åg er godt og min byrde er let". Et andet sted står der: "Som jeres dag er, skal jeres styrke være".

Mening i lidelsen

Joni, der blev lammet fra halsen og ned, skriver i en af sine bøger: "Efter megen grublen blev jeg klar over, at der måtte være mere i livet for alle mennesker end bare det at eksistere. Og hvis der ikke var, så kunne alle lige så godt slukke for respiratoren, uanset om de var handi-

cappede eller ej".

Senere i hendes svære proces skriver hun: "På det tidspunkt kom jeg til den konklusion, at der måtte være en personlig Gud, der havde omsorg for mig og for alle andre, hvis livet skulle give nogen mening. Mennesket er for enestående, for betydningsfuldt til, at vi bare kan flygte ud af elendigheden, hvis vi ikke kan klare lidelsen. Nej, der må være en Gud, der har omsorg for os. Det må der være."

Når man læser hendes beretning, bliver man rørt og fuld af beundring, her er der en kvinde, der er kommet ud for en forfærdelig ulykke, og alligevel vælger hun at være Gud til ære. Det er en sej kamp, og det har ikke været let, men hun vælger ikke at lade sig opsluge af meningsløsheden.

Tid til de store spørgsmål

Jeg ved ikke, hvordan mennesker i andre kulturer har det, men her i vesten synes det, at rigtig mange lider af eksistentielle kriser, hvoraf en af dem er manglende mål og mening med livet. Jeg forestiller mig, at disse problemer er blevet større med tiden, idet vi stort set har alt, hvad hjertet begærer; vi har mere fritid nu end nogensinde før, og vi har økonomisk overskud.

Det virker som om, at der også er tid og "overskud" til at tænke på, at der ingen mening er med livet. Jeg tror ikke, at den fattige enke der mangler mad og tøj på kroppen, har tid til at tænke over den slags spørgsmål. Det virker som et produkt af vores tid. Måske har vi også urealistiske forventninger til livet? Både job og uddannelse skal i langt højere grad nu end tidligere udfylde et rum i vores liv, vi skal kunne realisere os selv og

videreudvikle os igennem jobbet. Men hvor det førhen har handlet om at få mad på bordet og tøj på kroppen.

Vi har så travlt med livet, at vi glemmer det egentlige formål, og det gør os rodløse. I bund og grund er liv uden Gud meningsløst; hvis vi lever uden Gud er alt tomhed. Prædikerer taler også om dette. Han har slidt for at blive mægtig, tingene lykkes for ham og han bliver stor. Og alligevel kommer han til den erkendelse, at alt er tomhed. Liv uden Gud er tomhed.

Vi glemmer, at vi er skabt til at ære Gud, vi er skabt i Hans billede, og vi er skabt til at passe på Hans skaberværk. Graham Kendrick (jvf Galaterne 2:20 og Kolossenserne 1:27) skriver så fint i en af sine sange: "Og livet jeg nu lever, er ikke længere mit eget. Jesus lever i mig, Herlighedens håb, og hver dag, jeg lever, er ikke længere min egen. Jesus lever i mig. Herlighedens håb".

Det er lige præcis det, det handler om. Jesus lever i os, og vores liv er ikke længere vores eget, men vor Herres Jesu Kristi. Hvis vi holder os det for øje, får vores liv en helt anden dimension, og meningsløsheden slipper sit tag i os. I Johannes 10:10 står der: "Tyven kommer kun for at stjele og slagte og ødelægge. Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod". Vi har i virkeligheden så meget at glæde os over. Bibelen lover os liv i overflod.

Vi kan langt hen ad vejen forstå, hvorfor man inden for terapien beskæftiger sig med følelsen af meningsløshed; vi bliver også som kristne ramt af at føle, at det hele er meningsløst. Men samtidig må vi være villige til at tage Guds ord for pålydende, vi bliver nødt til at stole på Hans løfter til os, også når det er svært. Hvis vi evner det ved Guds hjælp, vil vi få lov at opleve at blive løftet op.

Mange mennesker, vi har mødt på vor vej gennem livet, har fortalt vidnesbyrd om at have følt sig trængte og svage og netop da opleve, at Gud har vist sig forunderligt tilstrækkelig.

I bogen: "Når troen koster mest" ser vi gang på gang forfulgte kristne prise Gud, selv for deres trængsler. Det er kristne, der har oplevet tortur, forfølgelser og at have mistet venner og familie, som alligevel priser Gud, alligevel holder fast i troen og bringer Hans navn ære. De lader ikke meningsløsheden omklamre sig.

For dem, der kunne lide *The Station Agent* (kan også anbefales), kommer nu instruktøren Tom McCarthys anden film *The Visitor*.

Det er et fint underspillet drama om den forvandling en universitetsprofessor gennemgår i mødet med nogle immigranter, der bliver fanget i asylsystemet i USA.

Den desillusionerede professor Walter Valens liv har stået i stampe siden hans kones død for en del år siden. Under en tur til New York, hvor han mod sin vilje skal deltage i en konference om økonomi, får han et chok, da han lukker døren op til sin lejlighed. Da den har stået tom i et stykke tid, er to illegale indvandrere flyttet ind, Tarek fra Syrien og kæresten Zainab fra Senegal. De er blevet ofre for noget udlejnings-fusk. Forvirrede pakker de deres ting sammen for at forsvinde, men Walter får medlidenhed og inviterer dem til at blive boende i lejligheden.

Dette bliver starten på venskabet mellem enspænderen Walter, den livsglade Tarek og den frygtssomme, bly Zainab. De forenes blandt andet i deres glæde over musikken, og Walter bliver tøet op af afrikanske trommeslag, hvor han begynder at leve livet i en anden "rytme".

Venskabet sættes på en hård prøve, da Tarek uden forklaring bliver anholdt af immigrations-myndighederne og truet med deportation. Murene var ved at blive brudt ned, og nu er Walter og Tarek tvunget til at mødes med en symbolsk

mur af panserglas imellem sig.

Filmen får delt nogle slag ud til de nye homeland-security-regler, som USA har indført siden 11. september 2001, hvor folk forsvinder sporløst i den ofte overdrevne mistænksomhed mod mennesker med mellemstilt udseende. Men det er ikke filmens egentlige ærinde. Den ønsker at fokusere på det, der sker i mødet mellem mennesker, som omstændighederne uventet bringer sammen.

Samaritaneren er vel den sidste vi forventer vil vise barmhjertighed mod en forslået jøde. Men han hjælper - og det ud over alle grænser - og det samme gør denne tørre professor. "Du behøver ikke gøre dette", siger Tareks moder, der besøger New York - og vi giver hende ret.

Nu er det måske tid til at sætte et punktum for dette korte bekendtskab. Han har allerede gjort mere, end almindelig anstændighed byder. Men Walter insisterer. Og så ser vi, hvad der sker med filmens næstekærlige samaritaner, da han rækker ud og deler hus, hjem, penge og tid til nødlidende. Han lærer noget om sig selv og kommer til afgørende erkendelser om sig selv, som han da også åbent lægger på bordet.

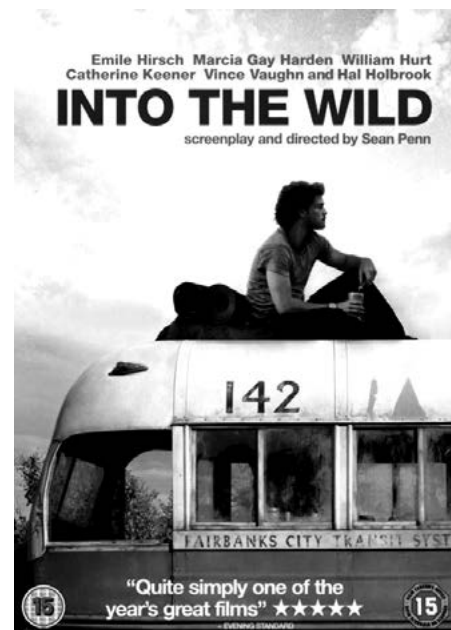
Her kryber filmen ind under vores ofte selvtilstrækkelige panser og bliver en udfordring til også at møde mennesker med kærlighed - det er smukt og livsbekræftende. *Carsten Thomsen*

Ind i Vildmarken

Med rygsækken fyldt med sine idealistiske litterære naturelskere - bøger af Thoreau, Tolstoy og Jack London - forlader Christopher McCandless hjem, forældre og alt hvad han ejer for på tommelfingeren at drage til Alaska. To år senere finder vi ham fanget i Alaskas ødemark, afkræftet, døden nær og uden en eneste sjæl i nærheden.

Sean Penns film er en anderledes road-movie, hvor vi følger den virkelige historie om den unge McCandless' rejse ind i vildmarken, baseret primært på Chris' dagbøger og søsterens erindringer.

Det er en smuk, sørgelig, poetisk og tankevækkende film. Chris var en

idealist og romantiker, men også desperat grænsesøgende, selvsk og fortabt. Denne konfliktfyldte sjæl forbliver et mysterium. Hvad drev ham væk fra en lovende karriere? Hvorfor dette radikale brud med familien og søsteren uden at give en lyd fra sig? Hvorfor kunne han ikke binde sig til noget menneske?

Hans rejse bliver dybest set en åndelig rejse og søgen efter frihed fra alt det, som han følte som bindinger. Materialismen, karriere-forventninger, penge, familiestridigheder - på jagt efter at blive et med naturen og leve af naturen. Der er mange smukke natur-scener i filmen krydret med stemningsfyldt musik.

Filmens styrke er Chris' møde med de mennesker, der krydser hans vej til Alaska. Disse mennesker kommer hurtigt til at holde af hans stille, vindende væsen. De giver ham mad, tøj, husly, deler deres liv med ham, tilbyder ham deres venskab, kærlighed og tillid, men han flygter fra de udrakte arme og forbliver afsondret og isoleret.

Et af disse møder står virkelig smukt i al sin stilhed. Mødet med den pensionerede militærmand Ron, der lever alene. Han bliver lidt af en mentor for Chris, og Ron siger på et tidspunkt til ham: "når du tilgiver, så elsker du, og når du elsker, så skinner Guds lys på dig fra oven". Og i det øjeblik vandrer de sammen og deler livet med hinanden og solen bryder frem - en smuk poetisk scene, men Chris ser ikke betydningen af denne sandhed.

Det er først efter, at han er kommet til Alaska - efter en række uheld, hvor han bliver isoleret i en lille forladt bus i ødemarken, at han får øjnene op for en sætning i læsningen af Tolstoy: "Sand glæde er kun virkelig, når den bliver delt". I det øjeblik indser han den virkelige betydning af familie og venner - han ligger afkræftet, syg og ser op mod himlen, hvor solen bryder frem og han drømmer om, at han omfavner sine forældre og bliver genforenet med dem. Men det er en erkendelse, der kommer for sent.

Han blev fundet et par uger efter sin død af nogle elg-jægere. En på mange måder tragisk historie, men fortalt med så megen varme og menneskelig indsigt, at den står tilbage som en af årets absolut mest tankevækkende film. *CT*

Tom McCarthys prisbelønnede debutfilm fra 2003, *The Station Agent*, kan også anbefales.

Den har de samme underspillede kvaliteter som *The Visitor*, men er nok i passager for stillestående for de fleste. Giver man den tid opstår der imidlertid det, jeg vil kalde overraskende magi i de afsluttende scener.

Dværgen Fin arver et gammelt nedlagt tog-depot i udkanten af en lille by. I stedet for at finde den ensomhed, som han egentlig søger - bare at blive ladet i fred, så møder han en kvindelig kunstner, der sørger over et fejlslagent ægteskab og en herligt insisterende kaffebutiks-ejer, der bare ikke vil lade ham alene.

Skrøbelige ensomme individer, der uventet finder varmen i venskaber. *CT*

Piper: Spild ikke livet

*"Spild ikke livet" af John Piper,
Credo Forlag 2006, 195 kr.*

På omslagets bagside fremsætter forlaget denne advarsel: "Dit liv bliver muligvis radikalt ændret, hvis du læser denne bog". For en gangs skyld må jeg medgive, at de ikke har taget for store ord i deres mund.

Læsningen af bogen gør én både glad, eftertænkssom og dybt foruroliget på en og samme tid. Sådan oplevede jeg det i hvert fald. Man oplever noget med at føle" bitter smerte i maven, men i munden en smag så sød som honning".

John Piper – denne navnkundige og vidunderlige forkynder fra Bethlehem Baptist Church i Minneapolis i USA og forfatter til adskillige bøger - gennemgår i denne bog kristenlivet, som det burde tage sig ud og leves af os allesammen, men som vi sikkert allesammen også føler, at vi ikke gør. Piper viser os råt for usødet, at dermed spilder vi livet, og det er naturligvis stærkt foruroligende og rystende at blive konfronteret med.

Sådanne bøger kan blive for pietistiske, for fromme, sentimentale og ikke sjældent uvirkelige og urealistiske. Men det sker på intet tidspunkt for Piper, fordi hans tro er fast og solidt forankret i evangeliet, og fordi han ustandseligt øser af og præsenterer for os de uendelige rigdomme, som er vores i Kristus. Tragedien, går det op for os, er, at vi spilder livet, fordi vi ikke tager disse rigdomme

til os og lever vort liv i dem.

Pipers bog handler om troen på Jesus, om glæden og fryden i Gud, om Guds herlighed, om Himlen og den kommende herlighed, men også om guds frygt, selvdisciplin, selvfornægtelse, om kærlighed til Gud og næsten, om overvindelse, om arbejde, om trængsler og lidelser, om tjeneste for andre, om mission og om at nå mennesker med Guds barmhjertighed i Kristus. Kun ved at leve for Gud og leve ud fra disse ledetråde og bevæggrunde lever vi livet og spilder det ikke. Alternativet - det eneste – er, at vi spilder livet.

Det er en ydmygende oplevelse at læse Pipers bog, det blev det i hvert fald for mig, og det står også klart, at ingen af os evner at leve dette liv uden Guds nåde, overbærenhed, barmhjertighed og hjælp. Men vi trænger alle til at opleve større afhængighed af Gud, ja vi trænger allesammen til virkelig at blive omvendt.

Pipers bog kalder os til sund eftertanke og refleksion over, hvor vi selv befinder os med vort liv. Den udfordrer os og udfordrer os næsten ud i det ubærlige, men samtidig bevarer den et vedvarende fokus på Guds herlighed i Jesus Kristus og forvisser os dermed om, at det at miste livet for Jesus Kristus ved at give det til ham, er alle anstrengelserne værd og mere end det. Vi mister jo allesammen før eller siden livet og kun ved at betro det til ham, vinder vi det.

En oversigt over bogens kapitler giver os en god fornemmelse af, hvad bogen indeholder og hvad den vil:

1. Et enkelt formål at leve livet efter
2. Kristi skønhed, min glæde
3. Stolt af Jesu kors
4. Ophøje Kristus i smerte og død
5. Risiko er godt
6. Medarbejdere på andres glæde
7. Kristus-liv i praksis
8. Ophøje Kristus i verdsligt arbejde
9. Mission og barmhjertighed
10. Min bøn.

Ikke mindst kapitel 9 er vigtigt at reflektere over som menighed. Bogen være hermed på det varmeste anbefalet. Den er mesterligt oversat til et godt og klart dansk af Carsten Riis Jensen.

Louis Nielsen

"...og smile ad sin død" af K. Scott Oliphint & Sinclair Ferguson; Logos medie, 2008, 128 kr.

Dette er igen en bog på dansk – tak og lov for, at der bliver flere og flere af dem – som man virkelig må fryde sig over bliver danske læsere til del.

Oliphint kender jeg ikke, men professor Sinclair Ferguson er en velkendt reformert skotsk teolog og en særdeles god forkynder, en af de bedste, jeg nogensinde har hørt.

Her er en bog om Himlen og det evige liv i Himlen, som er både enkel og let at læse på samme tid, men samtidig dyb og uendelig tilfredsstillende.

Bogen giver gode evangeliske, bibelske svar på mange af de spørgsmål, vi stiller om Himlen. Den viser også klart vejen til Himlen og efterlader ingen med en illusion om, at de kommer i Himlen uden en personlig tro på Jesus Kristus som Herre og Frelser.

Bogen forherliger Gud og gør Himlen skøn, vidunderlig og stor og fylder os med en længsel efter Himlen uden at fratage os glæden ved livet her, som ved tanken om Himlen kan oplyses af noget af glansen fra Himlen.

Ingen (heller ikke viderekomne læsere) vil kunne læse bogen uden at blive personligt opbygget og uden at have lært noget, de ikke vidste eller ikke havde tænkt på om Himlen. Også for denne

bogs vedkommende vil du kunne danne dig et indtryk om, hvad den handler om ved at blive præsenteret for indholdsfortegnelsen:

1. Afslutningen
2. Efter døden
3. Vejen til Himlen
4. Hvordan vil Himlen være?
5. Det bedste er i vente
6. Rede til at dø.

Igen en glimrende oversættelse ved Birger Petterson. Også omslaget af Amalie Pugaard Poulsen er fantastisk illustrativt og smukt. Bogen er hermed på det varmeste anbefalet. Gå ikke glip af den og brug den i evangelisation, måske som gave til mennesker, som har mistet.

"Et liv i visdom – studie i Ordsprogenes Bog" bibelstudie ved Hans-Ole Bækgaard, Lohse 2004; 35 kr.

Ordsprogenes Bog i Det Gamle Testamente henligger ofte som en temmelig upåagtet bog. Bogen er bortset fra de indledende 9 kapitler svær at få et overblik over, da den består af utallige enkeltordsprog ofte uden sammenhæng med det foregående eller det efterfølgende.

Her kommer Hans-Ole Bækgaards lille studiebog os virkelig til hjælp. Tag imod den med kyshånd, læs de ordsprog, Hans-Ole henviser til og læs hans små velvalgte kommentarer og hans refleksioner ud fra dem over vort liv gennem livets labyrint.

Bogen er skrevet med stor indlevelsesevne, og det mærkes tydeligt, at Hans-Ole har studeret bogen og grublet over den. Bogen er også skrevet med guds frygt og med tanke på at hjælpe os til at leve i visdom for Guds og menneskers ansigt.

Der er overalt i bogen indskudt spørgsmål til videre overvejelse og til samtale i grupper. Den egner sig fortrinligt til gruppesamtale. Indholdsfortegnelsen fortæller os, hvad bogen handler om:

1. Visdom og guds frygt
2. De to veje
3. Guds ledelse og egen vilje
4. Lykke og rigdom
5. Advarsler og gode råd
6. Kærlighed til næsten
7. Visdommen og Det Nye Testamente.

Igen en bog eller måske mest et hæfte, som anbefales på det varmeste.

Hans-Ole Bækgaard er iøvrigt dansk præst i Jerusalem. Ólrunn og jeg havde den store glæde at høre ham holde påskeprædiken i den danske kirke i Jerusalem påskedag 2008.

Det blev en af de bedste, mest bibelske, mest evangeliske påskeprædikener, jeg nogensinde har hørt. Der er grund til at takke Gud for sådanne mænd.

Jeg håber, at disse anmeldelser vil stimulere læselysten blandt os. Generelt læses der alt for lidt og for lidt sund og god litteratur.

Vi vil allesammen blive beriget, og fællesskabet vil blive styrket, hvis vi læste mere og berigede hinanden med glæden og indsigten af det, vi havde læst. Læsning af gudsfrygtig, god litteratur er også et nådemiddel til helliggørelse.

God læselyst.

De mørke aftner kalder på det.

Louis Nielsen

Bøn og bekendelse

Rejsesalme: Du, Herre Krist

Denne den mest kendte og elskede salme findes i den gamle salmebog som nr.46, i den nye som nr.52. I både den gamle- og den nye salmebog indleder den afsnittet "Troen på Guds Søn".

Salmen er skrevet af Hans Christensen Sthen, 1544-1610, præst ved Skt.Olai Kirke og rektor ved latinskolen i Helsingør, provst i Malmø. Sthen er vores ældste salmedigter. I den gamle salmebog er der 10 salmer af Sthen, i den nye 11, og derudover er fem salmer oversat eller bearbejdet af Sthen i begge salmebøger. De fleste formodentlig ukendte for det store flertal af kirkegængerne.

Foruden "Du Herre Krist" er "Den mørke nat forgangen er" (682; 736) og "Gud efter dig jeg længes" (nr 449; 498) kendte salmer af Sthen. Af oversatte og bearbejdede salmer er julesalmerne "Af højheden oprundet er" (87,106) og "Nu vil vi sjunge og være glad" (91; 110) også rimeligt kendte.

Både "Du Herre Krist" og "Den mørke nat forgangen er" indgår i den bønne-andagts- og rejsebog, som Sthen udgav og kaldte "En liden Vandrebog".

"Vandrebog" skal forstås i både direkte og overført betydning; sømænd f.eks. kunne have den med sig, når de stod til søs, andre rejsende ligeledes; i overført betydning taler vi om og opfatter vi livet som en vandring, rejse eller en sejlads over skiftende vande.

Sthen hører hjemme i en tid, hvor ordene "Far med Gud!" stadig gav mening, også om det måske ikke altid var ærligt ment. I dag synes det længst passé for de

Af Louis Nielsen

fleste, men næppe for dette blads læsere.

For os giver det stadig dyb mening og tilfredsstillelse at lægge vort liv, vor dag, vore forehavender i Guds hånd.

Dyb afhængighed af Herren

Gennem alle Sthens salmer går en erkendelse af vor dybe afhængighed af Herren Jesus Kristus. Denne forståelse skaber en atmosfære af tillid, tilbedelse og længsel efter at følge Jesus og ære ham.

Salmen er i sin oprindelige version skrevet sådan, at begyndelsesbogstaverne i de oprindeligt otte strofer danner ordene *hans anno*. Anno er det latinske ord

for "år"; "hans" er formodentlig Herren Jesus Kristus. Hvad Sthen har ment med det, ved jeg ikke, men på en eller anden måde kan vi måske opfatte det som en dedikation; digtet, salmen dedikeres Herren Jesus Kristus og skal opfattes som et hyldesdigt og en kærlighedserklæring til ham. I Vandrebogen introduceres salmen med ordene: En Christelig Supplicatz (bønfaldelse) til Guds Søn" ("En liden Vandrebog", side 66-67).

Både bøn og bekendelse

"Du Herre Krist" er uendelig simpel i sin opbygning, simpel som den er ligefrem og enfoldig i sin tro på Jesus og sin tilbedelse af ham.

Noget af folkevisernes enkelthed og stilistiske opbygning genkendes i salmen. Salmen er bøn, bekendelse og tilbedelse på samme tid. Derfor er den også så anvendelig og kan synges ved mange forskellige anledninger: Som tilbedelse og lovsang ved gudstjenester, ved bedemøder og andre menighedssammenkomster, i bibelkredse og ved hjemmeandagter, til privat meditation, bøn, bekendelse, lovprisning, ved bryllupper, begravelser og mindegudstjenester.

Den har, sammen med salmer som "Hil dig Frelser og Forsoner", "Krist stod op af døde", "Lover den Herre", "Befal du dine veje", "Alt står i Guds Faderhånd", "Nu takker alle Gud", "Vor Gud han er så fast en borg", "Almagts Gud", "Til Himlene rækker din miskundhed Gud", fulgt generationer af danske, ja

skandinaviske kristne fra vugge til grav. Man har kunnet denne udenad, og de har dermed lagt ord til og givet sprog både til lovsang og til bøn.

Sådan har det været, men sådan er det beklageligvis nok ikke længere. Hvor mange f.eks. af vore børnebørn kender og elsker disse salmer?

Salmen er en bekendelse og bøn til Herren Jesus Kristus, den kristnes personlige frelser, og er det hele vejen igennem. Den er båret oppe både af evangeliets budskab og evangeliets ånd.

Til Ham og til ham alene står vort håb, og vi behøver dagligt og altid hans nåde og hjælp, ikke mindst til at blive i troen på ham.

Det er ved hans ord, hans rene og sande ord, evangeliet, at vi kender ham, er hans disciple, bliver hjulpet og bevaret.

Det er ordet, som formidler forbindelsen til ham (*Strofe 1*).

Sthen ved ligesom Det Nye Testamente ikke andet at slå sin lid til, når det gælder frelsen, end Guds rige nåde, og han kender ikke andet grundlag for frelse end Jesu Kristi død.

Forsoningen mangler ikke i hans teologi. Heller ikke retfærdiggørelsen af nåde ved tro. Salmen er ægte luthersk og reformatorisk i sin teologi. Frelsen er dog ikke kun en dogmatisk sandhed for Sthen, en ortoksi som skal bekendes og holdes fast ved, men skænkes ham og opretholdes for ham i det personlige forhold til frelseren selv. "Synd og våde" truer os fra alle sider-sådan er livet for faldne syndere i en falden verden - men Herren Jesus, er os nær med hjælp og frelse (*Strofe 2*).

Sorger møder os, og sorgen kan bundfælde sig, men Jesus Kristus ønsker altid at trøste os, og ret betænkt "hvad nød er der, hvor du er nær"? Til ham kan vi derfor trøstigt overlade os i liv og i død (*Strofe 3*).

Sthen ønsker at følge Jesus og være lige dér, hvor Jesus vil have ham. Lykkeligvis er Jesus også med os. Vi overlades ikke til os selv og efterlades alene. Han selv er med os og hos os med sit milde sind og med sin nådegave, Ham selv (*Strofe 4*).

Så kan vi frimodigt vandre videre med forvisning om, at Herren Jesus Kristus aldrig forlader os, men altid står rede med nåde og hjælp til enhver, som kalder på ham. Det har han selv lovet og

sagt (*Strofe 5*).

I den sidste strofe bevæger Sthen sig fra "jeg" og "min" til "os" og "vi", ligesom han også retter blikket mod fremtiden og den evige glæde i Himmeriget.

Det er også den eneste strofe i salmen, som er rettet til Gud, Faderen. Dette vers blev tidligere brugt, når et giftemål eller bryllup kundgjordes i kirkerne.

Menigheden bad for det kommende ægtepar, at de sammen måtte leve sådan på Guds bud og sammen blive i det kristne liv og fællesskab, at de med alt Guds folk måtte komme til at opleve Guds evige glæde i Himmerig.

Men ikke kun i forbindelse med ægteskab og familieliv har vi brug for at bede den bøn; vi har bestemt altid brug for at bede den for hinanden og bede den sammen med hinanden.

En enfoldig salme

"Du Herre Krist" er ikke nogen dramatisk salme med store billeder og stærke modsætninger, som flere andre salmer er det. Det er en jævn og rolig salme, en enfoldig salme, men det gør godt at synge den.

Den stiller ikke spørgsmål og på anden måde udfordrer troen. Den bekender troen i oprigtighed og forvisning. Med os selv og med andre kan vi diskutere troen, vi kan også lade vor tvivl og vore anfægtelser komme til orde, vor angst og alle vore spørgsmål.

Men det er også rart og rigtigt fra tid til anden at lægge alle disse ting fra os og ganske enkelt bekende troen og erklære Herren Jesus Kristus både vor tillid og vor kærlighed.

Det hjælper "Du Herre Krist" os med, og derfor vil den vedblive med at være en af de salmer, vi igen og igen vender tilbage til, i kirken, i hjemmet og i vor personlige andagt.

Salmen har allerede levet i mere end 400 år, og selv med den fart, hvormed salmer glemmes i vore dage, tror vi, at denne vil leve længe endnu.

Salme 52

Du, Herre Krist,
min frelser est,
til dig jeg håber ene;
jeg tror på dig,
o, bliv hos mig
miskundelig
alt med dit ord det rene!

Jeg slår min lid
nu og altid
kun til din rige nåde;
o Jesus sød,
hjælp mig af nød,
ja, for din død,
frels mig fra synd og våde!

Går sorgen på,
din sjæls attrå
er altid at husvale.
Hvad nød er der,
hvor du er nær?
O Herre kær!
dig mon jeg mig befale.

Jeg være vil,
o Jesus mild,
hvor du mig helst vil have;
jeg lukker ind
i sjæl og sind
dig, Herre min,
med al din nådegave.

Da ved jeg vist,
o Jesus Krist,
du vil mig ej forlade.
Du siger så:
Kald du mig på,
hjælp skal du få,
og intet skal dig skade.

Giv os, o Gud,
vi på dit bud
må leve så tilsammen,
at vi hos dig
evindeligt
i Himmerig
kan få din glæde! Amen!

*Hans Christensen Sthen 1588.
Fr. Hammerich 1850.*

Aslan viser sin magt

**Louis Nielsens kommentar til kapitel 10
"Hvem vil gå ind i stalden?" i C. S. Lewis' Narnia-bog "Det Sidste Slag".**

Dette kapitel forekommer mig en del sværere at skrive kommentar til end tidligere kapitler i bogen og i Narniabøgerne overhovedet. Det skyldes, at Lewis her fortæller ting, som er sværere at få til at rime med vore gængse forestillinger om Gud og kristendommen end sædvanligt er hos ham. Nogle af hans helt specielle og personlige ideer og tanker finder vi lige her. Det må vi naturligvis respektere, om vi kan lide ideerne eller ej.

Kapitlet beskriver kaos og forvirring. Mange års tradition er blevet udfordret og nu endegyldigt brudt ned. Forførerne og verdensherkerne har overtaget riget, ingen ved længere, hvad man tror på, eller hvorfor man tror det.

Den onde dag

I bibelsk terminologi er det tiden hvor "grundvoldene vakler", "den onde dag", "jeres time og timen hvor mørket har magten", hvor "onde mennesker og bedragerer kommer længere og længere ud i det onde og fører andre vild og selv farer vild".

Tidligere har vi fået at vide, at man ved at præsentere narnierne for en falsk Aslan havde fået dem til at holde op med at tro på den sande Aslan. Den proces er nu nået så langt, som den kan komme. Ingen, bortset fra det lille selskab skjult derude i mørket, synes længere at tro på Aslan. Måske vil det være rigtigst som de kyniske dværge at have nok i sig selv og kun at tro på sig selv.

Aben fremturer i sit, men det er også klart, at han er ved at miste sit greb om tingene. De calormenske soldater synes slet ikke at tro på andet end magten.

Soldaterne er slaver og har nok aldrig

kendt andet end magten. Har man været slave hele livet, kommer man let til at tro, at sådan er verden beskaffen.

Officererne, magtens garanter og repræsentanter, synes slet ingen tro at have. Officielt tror de på Tash, men på skråmt. Nogen ægte personlig tro har de ikke. Med én undtagelse, Emeth. Ham vender vi tilbage til. Det er ham, der er denne fortællings gådefulde skikkelse.

Aben fremturer med at give misinformationer om Aslan. Det er svært at forstå, at disse nogensinde har kunnet finde udbredelse. Men naturligvis er det længe siden, at Narnia har haft besøg af Aslan, og fortællingerne om ham er ikke blevet fortalt nær så ofte, som de burde være blevet det.

Kaster vi et sideblik til vor kristne verden, minder det om det, som sker hos os. Iveren efter at fortælle evangeliet, vidnesbyrdet om Jesus er ikke stor, og folk bevæger sig ikke derhen, hvor det vidnesbyrd forkyndes. Falsk forkyndelse hører også med til dagens orden.

Nu, siger Aben, er Aslan så vred over det, som er sket, at han afviser igen at vise sig offentligt. Han eller rettere Tashlan, som Aslan nu er blevet omdøbt til at hedde, er i stalden og skumler i sin vrede. Man skal være en modig sjæl, hvis man tør begive sig ind til ham.

Der er ingen tvivl om, at alt dette handler om strategi og krigslist. Aben er kun magtens, den virkelige magts krejler. Det hele er kynisk iscenesat. Det er derfor Rødmis er så overlegen, for han er en del af komplottet. Han kender det aftalte spil.

Den følgende scene overrasker dramatisk. Det er helt sikkert, at den er kommet bag på Rødmis. Frimodigt går han ind i stalden overbevist om, at han ikke vil møde andet derinde, end det man har aftalt. Og så bliver virkeligheden en helt anden, en aldeles anden. Rødmis repræsenterer det materialistiske syn på

verden og livet. Ingen anden verden er virkelig end den sanselige verden.

En åndelig, ikke synlig verden eksisterer ikke for Rødmis og hans ligesindede. Typer som Rødmis går let i spænd med magtens strukturer, med mennesker og systemer, hvis mål er magten.

Rødmis har ingen principper, og han holder intet for helligt. Ydmyghed er tolt fremmed for ham, overlegenhed og arrogance hans udstråling.

Men Rødmis og hans kompagner overraskes fælt og har forregnet sig. For den åndelige verdens eksistens er ikke afhængig af, om skabninger som Rødmis tror på den eller ej. Den er der bare, og har man levet ud fra den forestilling, at der ikke er nogen anden verden end den materielle, så lever man på en illusion.

Og nu er tiden, hvor alle illusioner opløses, alle livsløgne afsløres, og hvor det skal blive klart for alle, hvordan verden, den virkelige verden er. Apokalypse betyder afsløring, åbenbaring. Apokalypsens time er også sandhedens time. Det apokalyptiske drama er begyndt; veerne forud for dets komme er begyndt at mærkes.

Med oprejst pande og løftet hale går Rødmis ind i stalden, men rædselsslagent kommer han ud. Han, som har forstået at føre sig frem med snu, er en slagen skabning. Ikke et ord formår han mere at tale, kun arrige lyde:

“Se! Se!” sagde bjørnens stemme. “Den kan ikke tale! Den har glemte, hvordan man taler! Den er blevet et umælende dyr igen! Se dens ansigt!” Alle så, at det var sandt. Og så blev narnierne grebet af den største rædsel, de kendte. For de havde alle som een - da de var kyllinger, eller hvalpe eller unger - lært, hvordan Aslan ved verdens skabelse havde forvandlet alle dyrene i Narnia til talende dyr og sagt til dem, at hvis de ikke opførte sig ordentligt, ville han måske en dag forvandle dem tilbage, så de ville blive som de stakkels uforstandige dyr, man kan møde i andre lande. “Og det er det, han er i gang med nu!” jamrede de.

Rødmis var reduceret til en almindelig kat og en forkommen, forpjusket en af slagen, en, som kun vil gemme sig. Man så ham aldrig mere.

Der er mange ting om os selv, vi kan lade os belære om ud fra Rødmis' historie, men pointen er så tydelig, at jeg ikke behøver at fremdrage den. Trøstigt kan jeg overlade det til læserne.

Den skæbne, som overgik Rødmis, kom bag på calormenerne og deres forbundsfæller, og de er nødt til at ændre strategi. Hvor de i begyndelsen har planlagt at lokke nogle narnier ind i stalden, sandsynligvis for at slå dem ihjel, må man nu søge at undgå, at nogen skal gå derind.

For man kender ikke den magt, som har reduceret Rødmis til nyttesløst ingenting. Calormenerne tror ikke på Aslan og tror kun på skrømt på Tash. Tash har været en brik i deres magtspil. Og med ham er der nu kommet en ødelæggelse, man ikke kan kontrollere.

Dermed har vi også bevæget os ind i et bærende element i fortællingen, som for Lewis er meget væsentlig, og som han berører i adskillige af sine bøger.

Med en materialistisk ideologi står menneskeheden med en tilværelsesforklaring, som er kraftigt reduceret i forhold til virkeligheden selv.

Den kristne trosbekendelse forudgår af en forsagelse af Djævelen, alle hans gerninger og alt hans væsen og bekender derefter troen på den treenige Gud. Den kristnes virkelighedsforståelse forholder sig først og fremmest til troen på Gud som skaber, forsyn, frelser, opretholder og dommer og en forsagelse af Djævelen.

Djævelen er virkelig, ikke kun en metafor. Men han eksisterer ikke på samme

måde som den treenige Gud. Han er en skabning og eksisterer ikke uafhængig af Gud og hans vilje. Rødmis og hans lige tror ikke på Gud eller Djævelen og overraskes tragisk af deres virkelighed.

Tirian er i dybe overvejelser over, hvad han skal gøre. Også han er lamslået over de rædsler, han havde overværet. Han overvejer, om han skal trække sit sværd og gå løs på calormenerne, men beslutter sig for at vente og se, hvad der yderligere vil ske. Overgangen, Lewis skaber her, er mesterlig: “Og nu skete der noget”.

Dramatisk er det ikke noget særligt, der sker, men ikke des mindre for Lewis noget særdeles vigtigt. Vi præsenteres for ynglingen Emeth, en calormener. Ham vil vi møde igen senere i fortællingen, og først da går det helt op for os, hvilken teologisk og kontroversiel pointe det er, Lewis ønsker at få fortalt gennem ham.

Emeth tegnes sådan, at vi får det bedst mulige indtryk af ham. Han er en oprigtig mand, der virkelig tror på Tash, ja som nærer hengivenhed for Tash.

Dialogen mellem Emeth og Rishda Tarkan (calormenernes anfører) er værd at bringe i dens fulde længde:

“Fader,” sagde han til tarkanen. “Jeg ønsker også at gå derind (i stalden.)”

“Stille, Emeth,” sagde tarkanen. “Hvem har bedt om dit råd? Sommer det sig for en dreng at tale blandt voksne?” “Fader,” sagde Emeth, “jeg er ganske rigtigt yngre end du, men også jeg har tarkan-blod i årene, og også jeg tjener Tash. Derfor ...” “Stille,” sagde Rishda Tarkan. “Er jeg ikke din anfører? Du har intet med den stald at gøre. Den er for narnierne.”

“Nej, fader,” svarede Emeth. “Du har sagt, at deres Aslan og vores Tash er én og samme person. Og hvis det er sandt, så er Tash derinde. Og hvordan kan du så sige, at jeg ikke har noget med ham at gøre? For jeg ville med glæde dø tusind gange, hvis jeg blot én gang kunne få Tashes åsyn at se.” “Du er en tåbe,” sagde Rishda Tarkan. “Du forstår ingenting. Disse ting overgår din forstand.” Emeths ansigt blev mere alvorligt. “Er det da ikke sandt, at Tash og Aslan er den samme?” spurgte han, “Har aben løjet for os?” “Naturligvis er de den samme,” sagde aben. “Sværg på det, abe,” sagde Emeth. “Ih, altså!” jamrede Finte. “Jeg ville ønske, at I allesammen ville holde op med at plage mig. Jeg har ondt i hovedet. Ja, ja, jeg sværger det.” “I så fald er jeg fast besluttet på at gå derind, fader,” sagde Emeth.

Med strålende øjne, ret ryg og værdig og ærbødig gang gik Emeth ind i stalden. Selv vore venner, det lille selskab af trofaste med kongen i spidsen er dybt bevæget over Emeth. “Ved løvens manke!, udbryder Ædelsten (enhjørningen). “Selv om han er calormener, føler jeg respekt for denne unge kriger. Han er en bedre gud værdig end Tash.” Ædelstens sidste bemærkning om Emeth er af yderste vigtighed for den teologiske pointe, som ligger bagved, men som sagt får vi først senere anledning til at få pointen frem og kommentere den nærmere.

Inde i stalden ved vi ikke her og nu, hvad der overgik Emeth. Han trækkes ud som død. Men den, man trak ud, var ikke Emeth. Det kunne Tirian og hans venner se. Bedrageriet fortsætter.

Endelig føler Tirian, at nu må han træde frem. Det gør han så sammen med sin lille skare af venner:

“Her står jeg, Tirian af Narnia, for i Aslans navn med min egen krop at bevise, at Tash er en ond dæmon, aben en ussel forræder og disse calormenere jeres fjender! Slut op om mig, narniere! Eller ønsker I at vente, til jeres nye herrer har dræbt jer én efter én?”

Det skal blive spændende at se, hvilket svar der kommer på det.

Midtvejs i kapitlet er der et afsnit, som er så smukt, at jeg vil lade det afslutte denne sekvens af vores betragtninger over Narnias krønike:

“Tirian bøjede hovedet for at høre noget, Jill prøvede at hviske til ham. “Hvad tror I, der er inde i stalden?” sagde hun. “Hvem ved?” sagde Tirian. “Sikkert to calormenere med dragne sværd, en på hver side af døren.” “I tror ikke,” sagde Jill, “at det kunne være ... I ved ... det frygtelige væsen, vi så?” Tash selv?” hviskede Tirian. “Det er ikke til at sige. Men fat mod, mit barn; den virkelige Aslan holder sin pote over os.”

Det sidste er så smukt, så poetisk og så vidunderligt trøstende og meningsfuldt, at man ikke kan andet end lade sig bevæge af det og føle sig uendelig taknemmelig.

Mere om styrkeprøven på Karmel (1 Kong 18:30 -40):

“Teologi, ikke psykologi, forklarer den enkle frimodighed, Elias lagde for dagen i troskampen på Karmel”.

Sådan skriver Dale Ralph Davis i sin enestående gode kommentar til 1 Kongebog.

Det Gamle Testamente bliver ofte beskyldt for at være ritualistisk og lovisk. Og noget er der om det. For gammeltestamentlig religion er i sagens natur ikke nået frem til den frihed, som den nye pagt i Jesu blod formidler til os.

Den er en skyggernes og det midlertidiges religion, ikke virkeligheden selv, som kom med Jesus Kristus. Men Det gamle Testamente har også sine strålende øjeblikke, hvor lyset fra Gud, reflekteret på Jesu Kristi ansigt, bryder igennem.

På Karmel genopbygger Elias et alter for Herren. På baggrund af loven om, at kun i templet i Jerusalem måtte man bringe Herren synd- og brændofre, kan dette virke ejendommeligt. Men Elias gjorde det i Jahves navn (1 Kong 18:32), og Jahve godkendte både alteret og offeret, som blev bragt der ved at sende ild, som “fortærede brændofferet og brændet og stenene og jorden, ja, selv vandet i renden slikkede den op” (vers 38).

Ordlyden er identisk med ordlyden i beretningen om Arons første offer i 3 Mos 9:22-24.

Elias’ handling falder uden for gældende normer og sker dog med Jahves velsignelse. Handlingen proklamerer dermed, at selv om folket har vendt sig fra Ham og brudt Hans pagt, så er Jahve alligevel rede til at møde sit folk og genoprette dets forhold til sig.

Mødet, som finder sted, er både et nådens og dommens møde, nåde for den, som vender om til Israels Gud, dom over den, som har forladt ham og fremturer i sit frafald (vers 39 og 40).

Elias’ råb til folket om at gribe Ba’alprofeterne og hans blodbad på dem ved Kishonbækken er ikke et udslag af fanatisme og ubarmhjertig nidkærhed, men et udtryk for hans bevidsthed om at være Jahves tjener og at repræsentere både Jahves nidkærhed og Jahves nåde for folket.

Elias’ spiritualitet

Hvordan er det nu med os? Er der noget i vores kristelige adfærd som måske kunne minde om Ba’alprofeterne? Er der f.eks. i måden, vi tror vækkelser kommer på, noget, der kunne minde om dem? Så er det i sandhed befriende at lytte til Jesus:

“Når I beder, så lad ikke munden løbe, som hedningerne gør, når de tror, at de bønføres for deres mange ord. Dem må I ikke ligne. Jeres fader ved, hvad I trænger til, endnu før I beder om det” (Matt 6:7-8).

I bøn og i vildt løb (18:41-46)

Dette afsnit er kontrasternes afsnit. Før så vi Elias folde sig ud med bidende sarkasme, og vi kunne godt få den tanke, at det var lidt overdrevent. Her er alting anderledes. Kapitel 18 begyndte med, at Elias blev sendt til Akab med bud fra Herren, at nu ville han sende regn. Indimellem har vi den dramatiske beretning

om styrkeprøven på Karmel, hvis formål var at vise, hvem der er den sande Gud. Den prøve er slut, og Ba’alprofeterne ligger dræbte, og regnen er endnu ikke kommet.

Elias har initiativet, ikke kongen. Ham befaler han at “drage op for at spise og drikke”, for, som han siger, “hører han den susende lyd af regn”. Men meteorologisk er der endnu ikke det mindste tegn på regn. Tjeneren, der får besked på at “se ud mod havet”, melder tilbage: “Der er ikke noget at se” og gør det syv gange. Først den syvende gang er der en lille sky at se, “så stor som hånden på et menneske”.

Der står ikke om Elias, at han bad, men hans kropssprog fortæller, at han er i intensiv bøn til Gud. Elias er gået over i historien som en bønnens mand; se Jakob 5:17-18. Dette indtryk bekræftes af hans historie.

Flere gange i historien nævnes det, at

Elias bad (17:20-21; 18:36-37; 18:42; og 19:4). Og hvilken forskel på Elias i bøn og Elias som profet og stridsmand i det forrige afsnit.

Alt praleri er forsvundet fra ham. Her er han ensom og alene, ydmyg og bøjet ind for sin Gud, total afhængig af ham og hans løfte om at give regn.

Igen vil den bibelske, af Guds Ånd inspirerede tekst, aflede vor opmærksomhed fra mennesker og samle den helt og holdent om Gud.

Tendensen ikke mindst i vor tid er at ophøje mennesker og se mennesker som store. Personfascinationen kan somme tider blandt kristne, ikke mindst blandt karismatiske kristne, blive så manipulerende, at det nærmer sig afgudsdyrkelse.

Elias bliver ofte udråbt som prototype på sådanne ledere, men læser vi den bibelske historie omhyggeligt, ser vi, at han er alt andet end det.

Bøn centralt i spirituelt liv

Vi kan måske undre os over, hvorfor det skal være nødvendigt for Elias at bede. Han havde jo Guds direkte tilsagn, at han ville lade det regne på jorden (18:1). Men Gud har også lovet, at "landet skal blive fyldt med kundskab om Herren, som vandet dækker havets bund" (Es 11:9; Hab 2:14), alligevel har Jesus lært os at bede: "Komme dit rige" (Matt. 6:10); i Åb. 22:20 siger Jesus: "Ja, jeg kommer snart," og straks beder menigheden: "Amen, kom, Herre Jesus!".

I Ez. 36:37-38 finder vi disse forunderlige ord: "Dette siger Gud Herren: Endnu ét vil jeg gøre for Israels hus *på deres bøn*: Jeg vil gøre menneskene talrige som en fårehjord, som offerfårene, som fårene i Jerusalem ved festtiderne. Sådan skal byerne, der lå i ruiner, fyldes med en menneskehjord. Så skal de forstå, at jeg er Herren".

Bøn er ikke kun, hvad der kommer fra et menneskes hjerte, når det føler sig presset og i nød; bøn er derimod ofte en tilskyndelse, vi får fra Guds Ånd og ofte lægger han os selv ordene i munden. Gud behøver ikke vor bøn for, at hans vilje kan ske, men han fryder sig over at lade sin vilje ske på vores bøn.

Vi ser det samme i Åb 8:1-6, hvor en engel får givet "megen røgelse for at lægge den på guldalteret foran tronen sammen med alle de helliges bønner. Og

Bøn er dybest
set en gave
mere end en
præstation.

Det er en nåde

røgelsen sammen med de helliges bønner steg op fra englens hånd foran Gud. Og englen tog røgelseskaret og fyldte det med ilden fra alteret og hældte den ud over jorden".

Bøn er dybest set en gave mere end en præstation. Det er en nåde, et særligt privilegium, vi har som Guds folk, at vi kan bede. Når vi taler om et spirituelt liv må vi ikke glemme det.

Det er også lærerigt at iagttage, hvor varierede bønnesvarene i Elias' liv er. Bønslivet kan aldrig stilles op i en formel, selvom nogle gerne vil have os til at tro det. Da Elias bad under styrkeprøven på Karmel, svarede Herren øjeblikkelig sin tjeners bøn og sendte ild (18:36-38) Nu må Elias vente på svaret, hvor længe ved vi ikke, men rimeligt længe; tjeneren går syv gange op på bjerget og ser ud mod havet. Det må have taget nogen tid. På bønnen om, at Herren ville tage hans liv (19:4), kom der intet svar.

Ikke kun det ekstraordinære

Vi lærer også af Elias' liv, at når det gælder bønnehørelse, må vi ikke stirre os så meget blind på det ekstraordinære og spektakulære, at vi glemmer det ordinære

og daglige.

I Elias' liv møder vi både det ene og det andet. Hvis vi holder op med at bede for det daglige brød og alle vore nødvendigheder og glemmer, at de er gaver fra et nåderigt Forsyn, så har vi allerede reduceret vores gudsdyrkelse til Ba'alsdyrkelse. Det sker meget nemt, ja alt for nemt for os, som har en naturvidenskabelig forklaring rede for alt, hvad der hænder i vort liv.

Herren sender både tegn, så "de, der bor ved jordens ender jubler" og "tager sig af landet og giver det regn og sørger for kornet" (Sl 65:9-14). Et spirituelt liv, som kun ønsker at forholde sig til det åndelige og det overnaturlige og ikke til det dagligdags og ordinære er et usundt spirituelt liv ude af balance.

Fra profetisk manifestation over indtrængende bøn til regn i stride strømme ender kapitlet med, at vi følger Elias løbende foran Akabs vogn. Hans tjeneste er sat midt i Israel, og den er rettet mod folket, men bestemt også mod kongen. Elias' løben foran Akabs vogn er lige så meget fyldt med profetisk symbolkraft som styrkeprøven på Karmel er det.

Selvom Akab er aldeles uværdig til det, er det en udrakt hånd fra en nåderig Gud, som appellerer til kongen om at vende om og følge Elias og Elias' Gud og ikke de døde afguder.

I Israel er det kongen, som skal følge profeten og torahen, ikke profeten og torahen, som skal følge kongen. Det havde man alt for længe trodset i Israel.

"Da Akab fortalte Jezabel "

Men Akab synes ikke rede til at gribe Jahves fremstrakte hånd, i hvert fald ikke længere end til han har fået fortalt Jezabel om, hvad der var sket.

Jezabel lader sig ikke overbevise af andet end det, hun selv har valgt at tro på. Om noget er hun endnu mere forhærdet end før og mere besluttet på, at Elias skal dø. At Jezabel ikke omvender sig kommer næppe som nogen overraskelse for Elias, men at der ikke er nogen i folket, som efter det, de har set på Karmel, er rede til at tage et opgør med Jezabel og Akab, det bedrøver Elias til døden.

"Det er nok, Herre! Tag mit liv"

Den følgende beretning (kapitel 19:1-18) er en af de mest kendte fortællinger i

Det Gamle Testamente. Men måske også en af mest misforståede.

Den indbyder til en psykologisk analyse af Elias' sjæletilstand. Men læser vi den på den måde, læser vi den meget anderledes end den selv ønsker at blive læst.

Vi lever i en tid, hvor vi godt kan lide at se store mænd væltet ned af deres piedestaler eller helte afklædt deres glorie. Så har vi nemmere ved at identificere os med dem, nemmere ved at nærme os dem - de synes overkommelige.

Ofte er der trøst at hente i, at flere af troens helte har stået i de samme kampe som vi, og også har lignet os. Men vi kan også vænne os sådan til taber- og offerrollen, at vi kommer til at nyde den og tro, at det at være i den er helt det samme, som når Paulus roser sig af sin svaghed, for som han siger, "når jeg er magtesløs, så er jeg stærk" (2 Kor 12:10). Men det er slet ikke det samme og slet ikke sammenligneligt.

Hvad vi iagttager her er nok en Elias, som kolliderer og ønsker sig død, men det er ikke tilfælde af udbændthed, men et eksempel på en profet, som realistisk erkender, at kampen er tabt, at den omvendelse og sindsforandring, han har arbejdet så hårdt på at fremkalde, ikke er sket og heller ikke vil ske.

Så da Jezabel udtaler sin forbandelse og sætter alle kræfter ind på at slå Elias ihjel, bliver han ikke "bange", som vores oversættelse og den tekstoverlevering, som ligger bag den, siger (vers 3), men han "ser" (indser), hvordan situationen virkelig er, og ud fra det, han ser og indser, træffer han sine valg, først det valg at flygte. Sandsynligvis kommer han til at dø, men Jezabel skal ikke have den triumf, at han dør for hendes hånd.

Det frelseshistoriske drama

1 Kongebog kapitel 19 er et af de betydeligste kapitler i Det Gamle Testamente, og kapitlets tema er frelseshistorie og ikke psykologi.

Det, som skete på Karmel, havde været så klar en åbenbaring af Guds majestæt og magt, af hans "usynlige væsen, evige kraft og hans guddommelighed" (Rom 1:20), at det burde have ført folket til omvendelse. Når det ikke gjorde det, fortalte det Elias, at der ikke længere var nogen mening i, at han fortsatte sin mission; han kunne lige så godt dø.

Det er en trøst at vide, at troens helte har stået i samme kampe som vi

Han forlader derfor Israel og flygter til Juda og så langt mod syd som i Be'ershebas ørken sætter han sig under en gyvelbusk og beder Jahve om, at han må dø: "Det er nok, Herre! Tag mit liv, for jeg er ikke mere værd end mine fædre" (vers 4).

Men Gud har ikke til hensigt at høre sin tjeners bøn. Som i sin handlen med Moses, således handler han også her. Gud giver sine tjenere den tid, der er nødvendig, at hans svar kan blive modtaget med sand forståelse. Jahve er i dialog med Moses, og han er i dialog med Elias, som han er i dialog med Jeremias og Ezekiel.

Gud er både dommens og frelsens Gud, både den lyttende Gud og den befalende Gud. Gud viser også sin tjener omsorg, som han havde gjort det før. Under gyvelbusken i ørkenen var der ikke livsbetingelser, og overladt til sig selv kunne Elias været sovet bort i døden. Men Herrens engel opsøger ham, dækker bord for ham i ørkenen, ikke med gammelt muggent brød, men med nybagt brød og frisk vand, befaler ham at rejse sig og spise. Elias spiser, men lægger sig atter hen for at sove.

Igen vækker Herrens engel ham og befaler ham igen at spise og drikke, så

at han kan klare en længere rejse. Det store spørgsmål er nu: Er den lange rejse til Sinaj en flugt, eller sendes han dertil af Jahve? Ud af sammenhængen i teksten fremgår det, at det nok mest er det sidste.

Så vil vi naturligvis spørge, hvorfor Jahve sender Elias ud på den lange rejse til Sinaj, det samme som Horeb? (rejsen tog 40 dage), og nu bliver det mere og mere tydeligt, at vi har en parallel situation til Moses og pagtsindgåelsen på Sinaj. Men det er en situation præget af både ligheder og stærke kontraster, og det handler om både dom og frelse.

Nogle kunne måske føle, forståeligt nok, at denne tolkning modsiges af, at Jahve, da Elias først er ankommet til Sinaj, spørger: "Hvad vil du her, Elias?"

Men akkurat som Herren, efter at folket var faldet fra Ham og havde støbt sig et gudebillede i skikkelse af en tyrekalv, indgik i en alvorlig dialog med Moses om, hvordan denne krise kunne forløses, således også nu flere hundrede år senere med Elias.

For Elias har jo ret i sine anklager mod Israel: "Israelitterne har svigtet din pagt. Dine altre har de revet ned, og dine profeter har de dræbt med sværd; jeg er den eneste, der er tilbage, og mig stræber de efter livet" (vers 10). Vi føler måske, at Elias overdriver, som mennesker, "der brænder af nidkærhed", måske ofte gør det, for hvad er der f.eks. blevet af Obadjas 100 profeter? Men de var jo skjult i klippehuler; Elias alene færdedes i det offentlige rum.

Situationen er virkelig kritisk, gudløsheden har taget over, pagten hånet og sat til side, så vi kan ikke fortænke Elias i at tænke og føle, at der ikke længere er nogen fremtid for Israel. Derfor er det også, at han har bedt om lov til at dø. Men det er ikke sådan, Jahve tænker situationen. Elias har brug for et nyt møde med Jahve, en ny teofani, en herlighedsåbenbaring, som slår det fast for ham, at Jahve er den samme, at hans forsæt står fast, men også gør det klart for ham og for den rest af Guds folk, der er tilbage og bliver tilbage, at Jahves strategi herefter vil ændres og ændres radikalt.

Irettesættelse eller nyt kald

Mange fortolkere har i åbenbaringen af Gud, som følger, set en direkte eller indirekte irettesættelse af Elias og Elias' metoder, men det synes ikke båret

oppe af teksten. Som Moses før ham på Sinaj var blevet bedt om at stille sig på bjerget for Herrens ansigt og havde oplevet Herren drage forbi, således nu med Elias.

Både voldsom storm, jordskælv og ild drager forbi ham (som storm, jordskælv og ild havde ledsaget pagtslutningen på Sinaj [2 Mos 19:16 ff]), men Herren var ikke i hverken det ene eller andet; derimod var han i den stille sagte susen, som afslutter teofanien. Heri møder Elias Herren, og heri møder han Herrens røst.

Det samme spørgsmål som før stilles ham: "Hvad vil du her, Elias?", og atter svarer han: "Jeg brænder af nidkærhed for Herren, Hærskarers Gud, for israelitterne har svigtet din pagt. Dine altre har de revet ned, og dine profeter har de dræbt med sværd; jeg er den eneste, der er tilbage, og mig stræber de efter livet".

Jahve kommenterer ikke på dette, men det er helt klart, at han nægter at modtage Elias' afskedsbegæring. Fremtiden er ikke slut, slet ikke for Jahve, heller ikke for Elias og endda ikke for Israel. Men fremtiden vil blive en anden, ikke for Jahve, men for Elias såvel som for Israel.

Ved Jahves pagt vil der ikke blive rokket, uanset hvor meget Israel har svigtet den og vendt sig fra den, men pagtens modus operandi (måde at virke på) vil blive ændret i bund og grund. Elias' fornyede tjeneste vil være det synlige tegn på denne helt anderledes modus operandi.

Elias skal vende tilbage gennem ørkenen. Her skal han i Damaskus salve Hazael til konge over Aram - den konge, som efterfølgende volder Israel så megen bitter smerte - og hjemme i Israel skal han salve Jehu til konge - kongen som tager opgøret med Akabs hus og ikke mindst Jezabel - og så skal han også salve Elisa som profet. Alle tre, Hazael, Jehu og Elisa er på hver sin måde dommens redskaber, alle tre varsler de død, og mange i Israel vil dø. Men Gud vil også lade nogen blive tilbage, en rest på 7000 mand, som kun han kender, mænd der "ikke har bøjet knæ for Ba'al, og hvis mund ikke har kysset ham" (vers 15-18).

Frelsheshistorien ændrer nu retning fra folk og nation til den enkelte troende, den enkelte trofaste, den enkelte som forbliver loyal overfor Jahve og hans pagt. En "rest", et "nådesudvalg" udvælges og kaldes [jvf. Rom 11:1-10. Den

Sand spiritualitet er at opleve Guds ords bærekraft og indrette vort liv efter det, så vi ikke blot er ordets hørere, men også dets gøreere.

samme modus operandi sættes også i gang i Juda blot med en forsinkelse på godt hundrede år, jvf. Es 6:8 ff.).

Det betyder ikke, at Herren gør sig færdig med Israel som folk, men det betyder, at han udtager sig et folk, et sandt Guds folk i folket. Vi kan sige, at modellen, som den kristne kirke (Guds kirke) samles ind på og formes efter, allerede kan anes her.

Elias' arbejde er på en måde slut med dette. Han har stadig vigtige opgaver at udføre, ikke mindst at udpege sin efterfølger og forberede ham. Måske går det endda an at sige, at Elias' tjeneste kulminerer med den nye indsættelse.

Hans liv får ikke lov til at slutte nu, sådan som han havde ønsket det; han sættes ind i nye opgaver i tjenesten for Guds frelsesplan, og når tiden til, at han skal dø, indfinder sig, dør han ikke på sædvanlig vis, men en ildvogn viser sig og rykker ham bort (2 Kong 2:11).

Spiritualitet?

Men var det ikke om spiritualitet, at denne artikel skulle handle? Endnu engang er der god grund til, at læserne stiller det spørgsmål.

For mange er det spirituelle de mange underfulde, usædvanlige og grænseoverskridende ting, som skete i Elias' liv, og de længes efter at opleve noget lignende. Og så alligevel handler Eliasfortællingen ikke så meget om disse ting. Elias er slet ikke hovedpersonen i sin egen livsfortælling. Det er Elias' Gud.

Vores privilegium er også at være "vidnesbyrd om så kongelig en Gud" (sangen "Der er nogle, der bestandigt går, som de gik kongebud"; Evangelisk Sang nr 320). At kende Guds frelse, grunde over Herrens planer, vilje og forsæt og hvordan han udfører sin viljes plan er den højeste form for spiritualitet, vi kan give os hen til (se Ef 1:3-23; 3:15-21).

Oplevelsen af mirakler kan være en stor og grænseoverskridende oplevelse, men betyder ofte kun en stimulering af vort sansesapparat, hvor vi bare vil have mere og mere. Egentlig lærer de os ikke så meget om Gud, og deres indvirkning på de dybere ting i vort liv er begrænset.

Måske er det lige det, Herren vil lære Elias på Horeb. Han var ikke i stormen, i jordskælvet og i ilden; han var i den stille susen; underne ophører ikke i Elias' liv, men opmærksomheden kommer herefter mere til at hvile på *Herrens ord*, og hvad det ord kan.

Nogle vil trække på smilebåndet ved den bemærkning og fortælle os, at vi er uforbederligt lutherske i det syn. Måske har de ret. Men det kunne hænde, at det at være luthersk i det stykke også er at være bibelsk og apostolsk.

Sand spiritualitet er naturligvis ikke blot at have hovedet fyldt af bibelkundskab, men er også på det personlige plan at opleve Guds ords bærekraft og indrette vort liv efter det, så vi ikke blot er ordets hørere, men også dets gøreere.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole.

Sekretariatet v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540.

Ekspedition: Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56 A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048.

Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), ctpress@mac.com, Louis Nielsen, louis.nielsen@mail.dk. Astrid í Hjöllum Christensen.

Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole.

Årsabonnement: 125 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk